

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

طراحی، روانسنجی و اجرای ابزار اختصاصی سنجش کیفیت زندگی زنان مبتلا به
سندرم پیش از قاعدگی: یک مطالعه ترکیبی متوالی اکتشافی

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی (PhD)

در

رشته بهداشت باروری

نگارنده:

شیوا سیه بازی

اساتید راهنما

خانم دکتر زیبا تقی زاده

آقای دکتر علی منتظری

استاد مشاور

خانم دکتر راضیه معصومی

طراحی، روانسنجی و اجرای ابزار اختصاصی سنجش کیفیت زندگی زنان مبتلا به سندرم پیش

از قاعدگی: یک مطالعه ترکیبی متوالی اکتشافی

مقدمه و هدف

سندرم پیش از قاعدگی یکی از شایع‌ترین اختلالات و چالش‌های عمده زنان بوده که به درجات مختلف در سنین باروری مشاهده می‌شود و به دلیل کاستی‌هایی که در توانایی‌های فرد ایجاد می‌نماید، کیفیت زندگی زنان مبتلا را تحت تاثیر قرار می‌دهد. محققان برای سنجش کیفیت زندگی، نیاز به پرسشنامه‌ای معتبر و پایا دارند در حالی که پرسشنامه‌های مرتبط با کیفیت زندگی اکثراً عمومی طراحی شده و قادر به ارزیابی تاثیر سندرم پیش از قاعدگی بر کیفیت زندگی زنان مبتلا نمی‌باشند. از آنجا که کیفیت زندگی مفهوم و سازه‌ای است که تحت تاثیر زمینه و بافت فرهنگی، اجتماعی قرار داشته و طبق بررسی‌های انجام شده تاکنون پرسشنامه‌ای تخصصی در این زمینه در ایران و سایر کشورها نیز وجود ندارد، لذا پژوهش حاضر با هدف طراحی، روانسنجی و اجرای ابزار اختصاصی سنجش کیفیت زندگی زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی انجام شد.

روش پژوهش

این مطالعه ترکیبی متوالی اکتشافی از نوع طراحی ابزار، شامل سه فاز کیفی، ساخت و اجرای ابزار است که در طی سالهای ۹۷-۱۳۹۵ در شهر تهران انجام شد. بخش کیفی این مطالعه در ۲۱ زن واجد شرایط مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی با روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف از طریق مصاحبه‌های فردی نیمه ساختار یافته عمیق انجام گرفت. مصاحبه با مشارکت‌کنندگان تا اشباع داده‌ها ادامه یافته و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوی قراردادی انجام شد. به دنبال آن ابعاد و مفهوم کیفیت زندگی زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی استخراج و تعریف گردید. سپس با روش استقرائی-قیاسی، پرسشنامه اختصاصی طراحی شده و ویژگی‌های روانسنجی آن با استفاده از روایی (روایی محتوا، صوری، سازه و ملاکی) و همچنین پایایی (روش‌های همسانی درونی و ثبات) مورد بررسی قرار گرفت. در انتها نیز پرسشنامه اعتباریافته در یک مطالعه مقطعی جهت تعیین کیفیت زندگی زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی بکار گرفته شد.

یافته ها

بر اساس نتایج بخش کیفی، مفهوم کیفیت زندگی در زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی به این صورت تعریف شد: "کیفیت زندگی در زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی مفهومی چندبعدی است که ماحصل ادراک فرد مبتلا از وضعیت زندگی خود و متاثر از استیلای سندرم پیش از قاعدگی بر ابعاد مختلف سلامتی (شامل جسمانی، روانی، رفتاری و اجتماعی- خانوادگی) می‌باشد و با توجه به احساس خطر و ناامنی و ماهیت مبهم سندرم نهایتاً نگرانی‌هایی از ابتلا در آنان ایجاد می‌گردد. بنابراین به دنبال راه‌حل‌هایی برای رویارویی با آن بوده که گاهی از رویکردهای سازگارانه استفاده کرده و گاه وجود عوامل تشدیدکننده آنها را از سازگاری باز می‌دارد". براساس نتایج بخش کیفی، مروری بر متون و ابزارها و چند مرحله بازبینی توسط تیم تحقیق، پرسشنامه ۵۵ گویه‌ای تدوین و سپس وارد مرحله روانسنجی گردید. پس از طی فرآیند روانسنجی (روایی و پایایی)، پرسشنامه اختصاصی سنجش کیفیت زندگی زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی با ۴۱ گویه حاصل شد. نتیجه تحلیل عامل اکتشافی، بیانگر وجود شش عامل: سلامت روان، سلامت جسمی، نگرانی، سازگاری، عملکرد اجتماعی- خانوادگی و حمایت بود که در مجموع ۷۳/۹ درصد از واریانس کل را تبیین نمودند. آلفا کرونباخ برای شش عامل و کل پرسشنامه به ترتیب، ۰/۸۲۶، ۰/۷۸۲، ۰/۸۲۹ و ۰/۸۸۷ بود. ضریب همبستگی درون طبقه‌ای کل پرسشنامه نیز ۰/۸۹۲ بدست آمد. سپس پرسشنامه در یک مطالعه مقطعی اجرا شده و نتایج نشان داد که زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی در این دوران از کیفیت زندگی پائینی برخوردار بودند.

نتیجه‌گیری

ابزار ۴۱ گویه‌ای خودگزارشی کیفیت زندگی زنان مبتلا به سندرم پیش از قاعدگی که بر اساس فرهنگ ایرانی طراحی شده از روایی و پایایی قابل قبول برخوردار است. بنابراین می‌تواند جهت مقاصد پژوهشی، آموزشی و درمانی مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: سندرم پیش از قاعدگی؛ روانسنجی؛ تحلیل محتوی؛ کیفیت زندگی، طراحی ابزار

**Tehran University of Medical Science
School of Nursing and Midwifery**

Title:

**Design, psychometric and implementation of a specific
quality of life questionnaire in the women with
Premenstrual syndrome: A sequential exploratory study**

**A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of
Philosophy (PhD) Degree**

By:

Shiva siahbazi

Supervisor:

Dr. Ziba Taghizadeh

Dr. Ali Montazeri

Advisor:

Dr. Raziieh Masoomie

2018

Abstract

Introduction and Aim: Premenstrual syndrome is one of the most common disorders among women of reproductive age and severely affects their quality of life. In order to assess quality of life in this population specific instruments are needed. Since quality of life is a concept that is influenced by cultural and social context and also according to available studies, there is currently no specific questionnaire for measuring quality of life in women with premenstrual syndrome in Iran and elsewhere, therefore the present study was conducted to design, evaluate psychometric properties and implement a specific measure for assessing quality of life of women with premenstrual syndrome.

Method: This sequential exploratory study was conducted in three phases including qualitative phase, development a specific questionnaire, and implementation of the designed questionnaire in Tehran, Iran, in 2017. The qualitative part of this study was conducted on 21 eligible women with premenstrual syndrome who had been selected by purposeful sampling method, using in-depth semi-structured interviews. Interviews with participants continued until data saturation and data analysis was performed using content analysis method. Subsequently, the dimensions and concept of quality of life in women with premenstrual syndrome were extracted and defined. Using subjective-inductive method, the specialized questionnaire was then designed and its psychometric properties were evaluated using validity (content, face, and construct validity) and reliability (internal consistency and stability) tests. Finally, a validated questionnaire was used in a cross-sectional study to determine the quality of life of women with premenstrual syndrome.

Findings: Based on qualitative section, the concept of quality of life in women with premenstrual syndrome was defined as: 'the individual's perception of her own life status and effect of premenstrual syndrome on various aspects of health (including physical, psychological, behavioral, and social-familial). Also, with regard to the risk and insecurity that the vague nature of the syndrome causes, women are concerned about the possibility of becoming affected by the syndrome, so they look for solutions and sometimes use adaptive approaches and some other times, the increasing risk factors prevent them from adapting to the situation'. Accordingly, in addition to review of literature and existing instruments a 55-item questionnaire was designed. and entered into the psychometric phase. After the psychometric evaluation (validity and reliability), a 41-item specific questionnaire for assessing quality of life of women with premenstrual syndrome was developed. The result of exploratory factor analysis revealed six components namely mental health, physical health, concern, adaptability, social-familial function, and support, which accounted for 73.9% of the total variance. Cronbach's alpha for the six components and the whole questionnaire was 0.929, 0.899, 0.826, 0.782, 0.829 and 0.887, respectively. Intraclass correlation coefficient of the questionnaire was obtained at 0.892. Then, the questionnaire was implemented in a cross-sectional study and the results showed that the majority of women with premenstrual syndrome were suffering from poor quality of life.

Conclusion:The 41-item self-reporting tool to assess the quality of life in women with premenstrual syndrome was designed based on Iranian culture and had acceptable validity and reliability. Therefore it can be used for research, educational and therapeutic purposes.

Keywords: Premenstrual syndrome; Psychometric; Content analysis; Quality of life; Tool design